

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. V. Vtrum sine infusione Gratiaē alteriusve doni, impossibilis cum
peccato, possit remitti peccatum mortale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

dicetur distingui à Charitate, & quidem à fortiori, quia ut bene notat Lugo & Oviedo, potentia appetitiva videntur supponere cognoscitivas, & consequenter magis remotè oriuntur ab essentia.

624. Objic. ex Tridentino sess. 6. c. 7. ubi dicitur, nos formaliter justificari, dum per Spiritum S. Charitas Dei diffunditur in cordibus nostris. R. Mihi certum esse, Patres Concilij non cogitasse definire quidquam circa præsentem controversiam, utpote cujus definiendæ nec causam dederunt hæretici, nec est res alicujus momenti, & doctrina S. Thomæ in maxima veneratione fuit. Solùm ergo definire voluerunt formam justificantem esse aliquid inhærens & semper connexum cum Charitate. Pari modo facilis est responso ad textus Scripturæ: sicut enim anima sæpè Voluntatis nomine compellatur, nec tamen inde probaretur efficaciter identitas animæ cum Voluntate, ita etiam si Scriptura sæpè Gratiā Charitatis nomine comprehendat, non rectè inde inferatur identitas. Respondendum ergo cum D. Thoma q. 110. a. 3. ad 1. Scripturam loqui accommodatè ad hominum instructionem, & tribuere Charitati, tanquam signo Gratiæ, effectus formales proprios Gratiæ.

CONTROVERSIA V.

Utrum sine infusione Gratiæ alteriusve Doni, impossibilis cum peccato, possit Remitti Peccatum Mortale.

625. Negant Cajetanus, Richardus, Valentia, Petrus Sotus, Vasquez, Esparza. Affirmant Scotus, Bonaventura, Ferrariensis, Ledesma, Halensis, Gabr. Gregor. Okam, Medina, Angelus, Vega, Suarez, Granadus, Tanner, Lugo, Ariaza, Oviedo, Comptonus, & RR. communis.

Supponendum autem est, non esse questionem de statu elevationis prout substat præsentis Decreto divino. Certum enim est, quod Deus defacto decreverit, non remittere peccatum mortale sine infusione Gratiæ: certum itidem est, quod defacto Deus nullum hominem constituat in statu medio inter peccatum mortale & gratiam, ita ut neutrum habeat, ad minimum enim habebit peccatum originale si Gratiā non habet. Cæterum, non videtur negari posse, quin Deus potuisset habere aliud decretum elevationis, quo hominem ordinaret ad finem supernaturalem consequendum per operationes supernaturales, ita tamen ut per totum Infantia tempus non conferret vllum donum supernaturale, utpote otiosum (propter quam rationem multi olim tenuerunt, parvulis in Baptismo non infundi habitus supernaturales) sed expectaret dispositionem de congruo, ut fecit cum primis parentibus. Immo Thomistæ cum S. Thoma existimant, quod defacto elician-

tur aliqui actus meritorij ab hominibus justis, quibus tamen non statim infundatur correspondens augmentum Gratiæ, sed differatur vsque ad mortem.

626. Quæritur ergo, an eodem modo poterit Deus ita instituire statum elevationis, ut licet tandem nemo salvaretur, qui non haberet Gratiā, non statim tamen eam acciperet, quando illi remittitur peccatum. Supponitur autem, in hoc nullam fore indecentiam moralem, aut miraculum contra exigentiam Gratiæ incompen-sabile: nullum enim hujusmodi inconveniens obijciunt auctores Sententiæ negantis, & esset alia prorsus controversia. Tota igitur quæstio est, an ex intrinsicis principiis, & modo tendendi divino, repugnet actus condonativus peccati, qui non sit voluntas practica, conferens actu aliquod donum intrinsicum impossibile cum peccato. Vnde, licet hæc quæstio clariùs procederet de statu puræ Naturæ, Auctores tamen moderni eam tractant de statu elevationis, ita tamen, ut non faciant vim specialem in ipsa elevatione: & qui tenent sententiam negantem, utuntur argumentis vrgentibus etiam pro statu puræ Naturæ.

DICO, probabilius esse, hujusmodi condonationem extrinsecam non repugnare. Probatio Conclusionis sufficientissima foret solutio Argumentorum. Cum enim affirmantibus implicantiā, incumbat onus probandi, & ostendendi implicantiā, si in probatione deficiant, causâ ceciderunt, quia probationem attentârunt. Cæterum Doctores pro nostra sententia citati, afferunt insuper positivas probationes, non quidem à priori, sed à pari, easque paucis verbis quasi evidentes proponunt, & sunt hæc.

627. Potest, inquit, Deus in statu puræ naturæ condonare peccatum, absque vlla mutatione intrinseca peccatoris, per formam impossibilem cum peccato. Potest item in statu elevationis remittere peccatum Veniale, sine hujusmodi forma impossibili cum Veniali. Potest denique homo remittere offensam sine mutatione offendentis: quidni ergo & Deus? Verum, quia Moderni his argumentis varias solutiones adhibuerunt, necesse est, eas diligentius ponderare.

§. I.

Prima probatio desumpta ex statu Puræ Naturæ.

628. Potest in statu Puræ Naturæ peccatum mortale remitti salvo illo statu, adeoque sine infusione Gratiæ supernaturalis: atqui nulla qualitas naturalis est excogitabilis, quæ prudenter dicatur esse impossibilis cum peccato habituali, & quam Deus tanquam causâ particularis produceret ad dimissionem peccati: ergo tenet Conclusio.

K k

Prima

Prima Responsio est Vasquez, Medina, & Cajetani, negando maiorem, quæ est etiam Sententia S. Thomæ q. 113. a. 2. ad. 2. Verum contraria sententia, hoc est, posse in statu puræ Naturæ remitti mortale sine infusione doni supernaturalis, est totius Scholæ Scotistarum, atque etiam nobilium Thomistarum, Victoris, Zumel, & Lorca. probationes communes videri possunt apud Suarez. Quidam Romanus Professor, magni ingenij, exhibet novas probationes, quas breviter referam, quia ob ingenium quod sapiunt, merentur referri.

629. Probat ergo 1. Homo est naturaliter mobilis à Bono in Malum: ergo etiam à Malo in Bonum. Probaturs Conseq. Natura humana est Bona: ergo quod possit moveri de Bono in malum, non habet, quia est mala, sed quia est mobilis ut sic. Ratio ulterior. Quia homo simul est ex Nihilo, & simul ex Deo: in quantum est ex Nihilo, habet, ut non adhæreat immobiliter bono: ergo in quantum est ex Deo, habebit ut non adhæreat immobiliter malo. Ulterius, quod potest naturaliter moveri versus aliquem terminum, potest ad eum naturaliter pertingere: atqui potest homo naturaliter moveri à malo ad bonum, puta per penitentiam: ergo & naturaliter potest pertingere. Ita ille.

630. Hæc argumentatio, nisi cavus sim, ferit suum auctorem. Procedit enim mutatis terminis tota quanta etiam de Angelis, nam & isti sunt ex Nihilo, & ex Deo, & sunt naturaliter mobiles de Bono in Malum, ut patet in damnatis. Et tamen hic auctor de Angelis omnia alia tradit. *Angeli, inquit, eo ipso quod peccarunt, tempus vite terminarunt, quia eorum Natura immobilis existit, & quocunque per deliberationem cadit, ibi manet.* Quomodo ergo est bona consequentia huius auctoris: Homo est à Deo: ergo non adhæret immobiliter malo. cum non sit bona hæc illi similis: Angelus est ex Deo: ergo non adhæret immobiliter malo.

631. Secunda ejusdem & melior probatio. Homo tenetur lege naturæ penitere post peccatum, ut probat S. Augustinus lib. de duab. animab. c. 14. dicens, à nulla barbarie negari posse, quod sit utile penitere, & penitendum post peccatum: sed penitentia est naturale medium ad indulgentiam: natura autem non ordinat media ad finem, quem non potest naturaliter consequi.

632. Tertia Probatio. Desperatio est via ad liberè peccandum: sed non potest esse proprietas naturæ id quod duceret in baratrum vitiorum ipsam naturam: huiusmodi esset desperatio venia, si hæc naturaliter repugnaret. Non assequor efficaciam huius probationis. Sicut enim raritas & levitas non est proprietas aquæ, tamen illi naturaliter advenire possit ex superveniente calefactione contraria aquæ, ita Desperatio non erit proprietas hominis, licet illi ex superveniente peccato contrario naturæ posset naturaliter adesse.

Quarta & melior probatio. Mors non consequitur naturaliter statim post peccatum, unde homines in pura natura non statim ac peccatum morerentur, & tamen jam non essent vitiosos sed damnati, quippe immobiliter malo adherentes, ac proinde humana societas consisteret ex virtutibus & ex damnatis, unde gravissima incriminatio sequeretur.

633. Quinta & bona ratio. Etiam in statu puræ Naturæ deberet apparere sicut Justitia, & Misericordia Dei: ad hanc autem in ordine aliquo spectat, quod Deus sublevare possit à Misericordia: unica autem & vera miseria est peccatum.

Supposita ergo Sententiâ, quod in statu puræ naturæ, posset remitti mortale sine dono supernaturali,

634. Responderunt ad argumentum factum aliqui innominati Theologi apud Suarez, & dixerunt, posse Deum efficere qualitatem, quæ quidem non eleveret hominem ultra finem naturalem, ita tamen perficiat naturam in suo ordine, ut sit omnino impossibilis cum peccato, & cum statu peccati avertentis à fine naturali adduntque, sine infusione talis qualitatis non potuisse Deum remittere peccatum in illo statu. Contra hanc qualitatem insurgit P. Suarez, ceteroquin in ferendis censuris moderatissimus, aitque, eam sine Auctoritate & Ratione constam, imperceptibilem, improbabilem esse.

635. Post Suarezij tempora alij DD. quædam recordor) huius qualitatis non meminerunt, donec eam denuo spectabilem fecit jam ante laudatus Romanus Professor, qui cum & ipse negaret possibilem condonationem extrinsecam, neque tamen ex argumento jam proposito elucari aliter posset, ad consuetum RR. quorundam alijum confugit, id est, ad decantatissimam Pulchritudinem Universi, ex qua sicut Modum Relationis Prædicamentalis deduxerunt, ita nunc ille hanc Qualitatem deduxit. audiamus illum. Cum, inquit, Natura rationalis sit indifferens ad habendam Gratiâ, debet, quando caret Gratiâ, habere loco ejus Pulchritudinem quandam naturalem, quam consequenter inclinationes debite ad finem naturæ. atque hæc Pulchritudo debet distingui à substantia naturali, cum sit impediibilis per Gratiâ, sicut substantia creata distinguitur à Natura, quia est impediibilis per divinam: hæc Pulchritudo est quædam qualitas, se habens in rationalibus eo pacto, quo figura, color, & ejusmodi se habent in corporalibus, quæ pulchritudinem earum constituunt: per exclusionem igitur huius qualitatis homo fieret peccator, justus per restitutionem ejusdem, per quam reordinarentur omnes ejus affectiones in ordine naturæ, sicut fit per proportionalem qualitatem in ordine Gratiæ.

Quia verò facile poterat auctor suspicari, hanc suam Pulchritudinem non habituram multos amatores, ideo subiungit aliam responsionem, his verbis: Quodsi alicui displiceat hæc qualitas, (quid dubitat? cum displicuerit pridem Suarezij dicat, quod homo fieret justus in ordine naturæ per de-

habituem Naturalem Dei, excitabilem post peccatum ab objectis Naturalibus, quam etiam consequeretur habitus proportionalis: per hanc enim homo constitueretur in proportionali dispositione ad finem naturalem, quam habuisset ante peccatum. Ita ille.

Quod attinet ad primam 2. Displicet quidem hanc Pulchritudo alijs, quod asseratur reputante iudicio communi: cui enim, obsecro, incidat hanc cogitatio, quod homo peccando perdat aliquam pulchritudinem physicam, & naturaliter debitam animæ, sicut perdit iu corpore, quando ex albo fit niger? An non omnes apprehendunt peccatum, tanquam maculam moralem, in ordine ad penam, & aversionem eorum qui sciunt eum peccasse, etiam si pro certo scirent aut supponerent, nihil physicum & naturale deperditum esse? Verum, quia hoc argumentum est merum per locum extrinsecum, & responderi posset, licet vulgo aliter videatur, ita tamen videri doctis, ideo magis ab intrinseco

636. Argumentor primò. Si huiusmodi qualitas est pulchritudo animæ sicut color & figura est pulchritudo corporis, dicit alijs pari jure, quod, ut per peccatum fiat deformis, non satis sit perdere hanc qualitatem, sed acquirat insuper aliam qualitatem deturpativam physicè ipsius animæ: talis enim dicenda erit turpitudine animæ, qualis est proportionaliter turpitudine corporis: acqui hæc non consistit in carentia figuræ & coloris, sed in figura distorta & colore inamano &c. unde denique nullo jure ab his ipsis auctoribus explorata fuit qualitas illa deformativa animæ, in qua superius diximus aliquos collocasse peccatum originale; sic enim melius salvabitur paritas inter pulchritudinem & deformitatem corporis & animæ.

637. Argumentor 2. Si in statu puræ naturæ ordinarentur omnes affectiones hominis per huiusmodi qualitatem in ordine naturæ, sicut per Gratiæ sanctificantem ordinantur omnes affectiones hominis in ordine Gratiæ, sequitur, quod sicut Gratiæ sanctificans est radix habituum infusorum distinctorum, qui sunt velut potentia ad eliciendos actus supernaturales, ita illa qualitas sit radix potentiarum ad eliciendos actus naturales: adeoque potentia (demus esse distinctas) non radicabuntur immediatè in anima, sed in hac pulchritudine animæ, quis hæc unquam asseruit? Hinc autem

638. Sequitur primò, quod tot debentur admitti Potentia naturales, realiter inter se distinctæ, quot admittendi sunt habitus supernaturales radicati in Gratiâ: hoc autem est hæcenus inauditum.

Sequitur 2. Quod sicut per peccatum mortale perditur non solum Gratiâ, sed omnes alij habitus supernaturales, exceptâ Fide & Spe, ita in statu puræ naturæ, per peccatum Mortale perderetur non solum illa pulchritudo naturalis, sed perderentur etiam potentia animæ naturales, exceptis duabus, quæ responderent Fidei & Spei:

quia amissâ radice amittitur connaturaliter id, quod in illa radiceatur. Et hinc

Sequitur 3. Quod sicut Deus in casu posito, supplet per extrinsecum concursum habitus supernaturales, quando eliciuntur actus supernaturales, ita etiam in statu puræ naturæ suppleret potentias naturales, vitales.

639. Argumentor 3. Quando defacto in statu elevationis homo peccat mortaliter & perdit Gratiâ, vel restituitur illa Pulchritudo naturalis, vel non restituitur. Si restituitur, sequitur 1. Eam esse possibilem cum peccato in statu elevationis, non autem in statu puræ naturæ, quod adversarius non dicit. Sequitur secundò, quod homo tunc esset intrinsecè ordinatus ad finem naturalem, quod etiam non dicit. Si non restituitur: ergo non opponitur Gratiæ, sicut substantia creata opponitur increata, nam hæc ablata deberetur substantia creata. Quæro insuper, an illa Pulchritudo opponatur etiam Peccato Originali? si opponitur illi: sequitur primò, quod Originale non minùs constituitur per privationem illius Qualitatis, quàm per privationem Gratiæ, & quod tolleretur per productionem illius Qualitatis: sequitur 2. Quod in parvulis, decedentibus sine baptismo, semper absit illa pulchritudo naturalis, cum tamen sint capaces alicujus imperfectæ felicitatis naturalis, ad quam deberent eorum potentia ordinari. Si verò illi non opponitur, sequitur, quod parvuli ante baptismum illam habeant, & tunc sint ordinati ad finem naturalem. sequitur item, quod Originale non sit propriè dictum peccatum, utpote non exclusivum illius pulchritudinis, quæ in statu puræ naturæ excluderetur per peccatum personale.

640. Argumentor 5. Si in pura natura daretur illa pulchritudo animæ, ea utique esset cognoscibilis intuitivè ab intellectualibus substantijs, quæ virtute naturali possent intuitivè cognoscere substantiam animæ, & omnia illi intrinseca, non cadentia sub secretum naturale: illa autem qualitas non esset sub secreto: qualis enim pulchritudo naturæ esset, quæ secreto includeretur à Natura, ut nemini posset placere? Hinc autem ulterius sequeretur, quod status peccatoris etiam non esset sub secreto. Nam in statu puræ naturæ cognosceret Angelus Petrum v.g. qui peccavit, non habere hanc pulchritudinem, neque posset suspicari miraculosam occultationem; cur enim occultaretur in vno, & pateret in alijs: immò hæc occultatio esset miraculum, quod in illo statu non daretur, & si daretur, esset deturpativum naturæ, qualia miracula Deum non posse facere dictum est in primò libro. Ergo Angelus evidenter, saltem evidentiâ physicâ, inferret Petrum peccasse mortaliter, & in peccato habitualiter perseverare: hoc autem est contra veram Theologiam: ergo à primò ad ultimum, hæc Pulchritudo animæ meritò non placet.

K k 2

641. Quod

641. Quod ad alteram responsionem atinet, ea jam supra rejecta est, cum ageretur de Peccato Habituali, ubi suspicatus eram, quod P. Martinus Esparza per *Inclinationem Habitualementem* ad amorem Dei, intelligeret habitum genitum ex actibus Charitatis; & quidem quod ad expulsiōem peccati sufficeret in statu purae naturae quilibet gradus quantumvis remissus, sicut sufficit quilibet gradus Gratiae in statu elevationis. Et hanc fuisse mentem illius authoris colligo nunc ex verbis hujus Recentioris. Itaque ultra ea quae ibi dicta sunt, contra hanc responsionem

642. Argumentor primò. Ex illa doctrina sequitur, quod homo viribus naturae posset condignè satisfacere pro peccato mortali in illo statu commissio, consequens est contra fundamentum generale, in Tract: de Incarnatione exhibendum. Sequela verò probatur. Posset homo viribus naturae elicere actum Charitatis, naturaliter ab objectis excitabilem, & ille actus generaret naturaliter habitum, qui esset forma justificans: deinde pro pena temporali residua, posset condignè satisfacere, ergo nihil liberalis condonationis interveniret.

643. Argumentor 2. Sequitur ex illa doctrina, quod in statu purae naturae, antequam homo perveniret ad aetatem adultam, & necdum ullum actum Charitatis eliciuisset, quod inquam non fuisset ordinatus ad finem naturalem, quia secundum adversarios, ordinatio extrinseca non sufficit, nec datur, forma autem intrinsecè ordinativa non daretur, habitus enim naturaliter facilitantes & generabiles ab actibus, non infunduntur, ne quidem per accidens, esset enim talis infusio miraculosa, quae in statu purae Naturae non daretur.

644. Argumentor 3. Ex illa doctrina sequitur, quod homo, qui per frequentissimos actus acquisivisset habitum intensissimum, per unum peccatum mortale totum habitum destrueret, quod est contra veram philosophiam. Sequela patet: tolleretur enim tota ordinationem ad finem naturalem: minimus autem gradus illius habitus sufficienter ordinaret in sententia adversariorum: ergo tolleretur totum habitum.

645. Argumentor 4. Ex illa doctrina sequitur, quod defacto in statu Elevationis posset homo adultus esse intrinsecè ordinatus ad finem naturalem, si nimirum ante baptismum non eliceret ullum actum supernaturalem, eliceret tamen actum naturalem amoris divini, prout fieri posse communiter admittitur, cum possint occurrere objecta naturaliter illius excitativa.

Argumentor 5. Homo offensus ab homine non hoc ipso censetur placatus, & remississe injuriam, quod alter per actum dilectionis erga se elicitum acquisiverit habitum & inclinationem ad ipsum amandum: ergo nec Deus censetur hoc ipso remississe peccatum, quod homo sit habitualiter inclinatus ad amandum Deum: ergo talis inclinatio non est forma adequatè justificans.

Hae sunt, propter quae videtur mihi satis bonum argumentum pro Condonatione extrinseca desumptum ex Statu Purae Naturae. Veniamus ad alterum.

S. II.

Secunda Probatio Conclusionis, desumpta ex remissione Peccati Venialis.

646. Posse fieri condonationem extrinsecam, probatur secundò positivè, ex Peccato Veniali, quod defacto remittitur sine infusione, alius boni impossibilis cum Veniali: quod enim defacto nunquam remittatur Veniale sine infusione augmenti Gratiae, est per accidens, nempe quia non remittitur sine interveni alicujus actus meritorij, cui datur correspondens primum Gratiae: ceterum illa gratia est conjungibilis cum peccato Veniali.

Ad hoc argumentum respondet idem Recentior, his verbis. *Quidam putant, veniale remitti per Gratiam non secundum speciem, quia secundum hanc non opponitur nisi mortali, sed ratione Teleitatis, & specialis individuationis, secundum quae dicunt opponi certis Venialibus, & hanc Gratiam putant causari per confessionem. Alij cum S. Thoma putant, Veniale remitti per fervorem Charitatis, & confessionem per physicos aliquos effectus excitationis: alij putant, remitti per retractationem formalem vel virtutalem. quodnam ex his sit verius, dixerit de Sacramento Penitentiae. Ita ille. sed quid pollice xerit de Sacramento Penitentiae, mihi non innotuit: quidquid autem dixerit:*

647. DICO, nihil ex illis tribus sufficere ad solvendum argumentum. Non primum, quia est merum figmentum, sine auctore, & est inauditum; quod quis committens Veniale peccatum, expellat & commutat Gratiam priorem in aliam Gratiam, non habentem hujusmodi individualement oppositionem, qualem habebat prior gratia, cum peccato veniali ejusdem rationis, jam ante remisso, quae tamen substituta Gratia de cetero sit aequè bona ac quae expulsa est. hoc lenèralia sunt, quae nunquam cum plausu famolorum Theologorum excipientur, ut ego mihi persuadeo. Secundum etiam non sufficit. Nam etsi verissimum sit, quod per hujusmodi fervorem venialia remittantur, possunt tamen etiam sine hoc fervore, immò sine omni actu remitti, quod quidem Mortale sic remitti potest. sed deus non posse remitti sine omni actu, remittuntur tamen aliquando per actum cum sacramento, sine quo actus non sufficeret: sacramentum autem non est forma intrinseca: ergo tunc remittuntur sine intrinseca mutatione.

648. Denique contra omnia tria est, quod bene notavit Card. de Lugo, quia etiam si sine aliquo Doctores, qui doceant, Venialia remitti quoad culpam per quamcunque retractationem

(quæ tamen sententia non videtur esse vera) totum tamen argumentum redit & procedit de remissione pænæ residuæ: hæc, inquam potest à Deo condonari sine mutatione intrinseca per formam impossibilem cum reatu talis pænæ; neq; ab adversariis vquam est aliqua huiusmodi forma assignata, immò nec huius instantiæ mentio facta, vt suspicari liceat, non fuisse ab illis animadversam, ne dicam, dissimulatam. In illa autem condonatione pænæ retorquentur, & infringuntur argumenta adversariorum, & ostenditur, eandem condonationem ipsius culpæ fieri posse.

§. III.

Tertia Probatio, desumpta ex paritate remissionis ab homine factæ, sine immutatione illius cui culpa remittitur.

649. Probat Conclutio 3. Si de conceptu remissionis culpæ esset, ponere in offendente formam intrinsecam, impossibilem cum offendente, tunc nec homo posset homini remittere offensam sine huiusmodi forma: consequens est omnino falsum: ergo non est hoc de conceptu remissionis, ergo poterit etiam Deus remittere offensam sine huiusmodi immutatione.

Respondet idem Recentior negando hanc ultimam consequentiam & paritatem. In homine enim ideo datur reputatio moralis sine physica, quia homo potest fingere, cum sit mendax, & universa vanitas omnis homo vivens: ita potest mutare affectus, cum sit mutabilis, & non potest mutare objecta, cum sit impotens: contra Deus cum sit Veritas, non fingit, cum sit immobilis, non mutatur, cum sit omnipotens, eius affectus consequitur effectum. Sed contra

650. Argumentor primò. Si omnis fictio supponeret in ingente mendacitatem, Christus & Deus fuissent mendaces: vterque enim aliquo modo finxit: Christus enim finxit, se longius ire Lucæ 24. & quod magis est ad propositum, Deus sua lege & pacto finxit nostras voluntates esse voluntates Adami, in ordine ad contrahendum peccatum originale, quæ fictio fundabat moralem æstimationem & reputationem, quasi in Adamo physice peccasset. Si ergo hæc fictio non arguit mendacitatem, cur arguat fictio fundans moralem reputationem, quod ille qui peccavit, perinde sit æstimandus, sicut alius, qui non peccavit? Brevius. Deus utique posset alicui pupillo constituere tutorem, ferre legem, vt Monasterium repræsentet suum professum in ordine ad successionem hereditariam: quo casu fictio ne juris seu legis divinæ (sicut modò fictio iuris humani) voluntas pupilli esset voluntas tutoris, & Monasterium esset Persona Professi: an ad hæc fisiones debet Deus supponi mendax, & universa vanitas? Caterum paulò post ostendam, nec in homine, nec in Deo vllâ fictione opus esse, vt remittat offensam sine forma intrinseca.

651. Argumentor 2. Et quæro ex adversario: quid est illud quod fingit homo, & non potest illud facere, quando remittit injuriam? Non utique hoc quod est: non fuisse posuam offensam. Nam Deus, quantumvis infundat Gratiâ, nunquam tamen facit: nunquam fuisse posuam offensam: & tamen Deus, per te, facit, id quod homo fingit, quia facere non potest. Dicit adversarius, hominem fingere, seu quantum in se est, affectivè velle, vt, qui illum offendit, habeat formam intrinsecam, quæ ipsum constituat formaliter amicum, & sit impossibilis cum offensa. talem autem formam potest Deus facere, non homo.

Sed contra. Ad hoc vt homo remittat offensam, non requiritur, vt velit alterum fieri positivè amicum: satis est, si destruat jus quasitum ex offensa ad illas actiones quæ conceduntur à natura & legibus positivis offenso contra offendentem: hoc autem jus destrui potest sine fictione formæ intrinseca, nempe per voluntatem similem illi, quâ quis vult aliquid habere pro suo v. g. per voluntatem quâ vult licere offendenti omnia, quæ illi licerent, si pro offensa satisfecisset: & quâ vult esse obligatus ad omnia, ad quæ esset obligatus, si nunquam offensus esset, aut pro offensa fuisset satisfactum. Quæ omnia, seclusis imperfectionibus applicari possunt Deo, vt ex dicendis patebit.

Et hæc circa probationes communes nostræ Conclusionis. Aliam, & meo iudicio efficacem, dabo infra, ex occasione Objectionis quartæ.

§. IV.

Declaratur Objectum Condonationis Extrinseca.

652. Diximus, sufficientem probationem Condonationis extrinsecæ possibilis fore solutionem objectionum. Est autem vna Obiectio, quam excitârunt illi, qui condonationem extrinsecam defendunt, nempe, quia non videtur posse explicari objectum aut modus tendendi in objectum, vi cuius censeatur perinde esse, ac si vel peccatum non esset commissum, vel esset pro illo satisfactum. Hanc objectionem tamen non movent adversarij, & meritò, quia sciunt eam virgere in pluribus alijs effectibus formalibus provenienti- bus à forma intentionali extrinseca, v. g. in impositione signi ad placitum, in condonatione quâ homo homini condonat injuriam &c. Et quamvis hæc res difficulter explicetur, desperandum tamen non est. Omnis quorundam explicationibus, quæ non dant intellectum, sed mera verba, viderique possunt apud Lugo. *disq. 7. de Penit. n. 131.* quasdam apparentiores referemus, & deinde propriam subjungemus.

653. Prima itaque expositio est, objectum illius condonationis esse negationem odij, adeoque Condonationem esse, voluntatem non ha-

kk 3

bendi

bendi odio : quâ voluntate redditur Deo odium impossibile, & evanescit jus ad odium, nam jus ad impossibile nullius est estimationis.

Hæc expositio necdum sufficiens est. Quæro enim, quodnam objectum sit illius odij, quod Deus non vult ponere. Odium enim est actus, quo alicui volumus malum : ergo nolle odisse, est nolle illud malum : debet autem esse malum tale, aut taliter volitum, ut non possit esse sic volitum respectu alicujus, qui non peccavit. hoc ergo est ulterius declarandum quid sit, si non est privatio Gratiæ, & per consequens, si nolitio odij non est volitio Gratiæ.

654. Secunda expositio est P. Comptoni, qui putat rem facillimè expediri, si dicatur, quod voluntas condonandi aliud non sit, quàm quædam inefficax optatio, seu actus quo Deus optat, talem hominem non peccasse. hac enim optatione posita, quæ in modo tendendi est inefficax, censetur in morali estimatione cessare jus quæsitum ex peccato. Verùm hæc expositio non satisfacit. Ex ea enim sequeretur primò, quod si quis ab altero pugnus injuriosè pulsatus, diceret : optarem, ut non fuisset tam injuriosè tractatus. quod inquam remisisset injuriam, quod ex se absurdum est. Sequeretur 2. quod omne peccatum jam antecederet remissum esset : vellet enim Deus peccatum non fieri. Ratio autem à priori est, quia ex eo quod injuria sit illata, adhuc manet objectum speculativè detestabile sicut antè : quapropter sicut antecederet non censeretur quis remittere injuriam, dicendo : vellem ut me non percuteres : ita nec postea dicendo : vellem ut me non percutissies. Potest ergo Deus dicere : vellem ut non peccassies, sed quia peccasti, ego te damnabo, sicut antecederet dicit : vellem ut non peccares. si tamen peccaveris, damnabo.

655. Tertia Explicatio sit Card. de Lugo. Voluntatem condonandi esse voluntatem affectivam destruendi titulum ortum ex peccato ad priteritè judicandum, peccatorem meritò & rationabiliter haberi odio à Deo, seu : esse affectum restituendi hominem in statum antiquæ libertatis & indemnitis : quod totum potest velle Deus absque eo, quod volitio sit formaliter reflexa supra seipsam. Est autem hæc volitio affectus quidam in modo tendendi inefficax, quo Deus non quidem vellet peccatum non fuisse (ut dicebat Comptonus) sed quo Deus vellet illud peccatum non amplius esse sufficiens ad fundandum jus odij. Fateretur autem Lugo, objectum illius affectus esse Ens rationis, non enim vult Deus insufficientiam peccati prout hæc provenit completivè ab ipsa condonatione, sic enim affectus ille vellet formaliter seipsam. Vellet ergo ille affectus, ut abesset à peccato illa sufficientia, quæ peccato est essentialis.

656. Cæterum, hæc explicatio attentè considerata nihilo melior est explicatione Comptoni. Redit enim totum argumentum : etiamsi enim Deus diceret : Vellem ut peccatum non

haberet hanc sufficientiam (quod reipsa petenda est ac dicere : vellem ut peccatum non esset peccatum) ex hoc tamen non sequitur, quod cessaret titulus ad odium : potest enim Deus dicere : vellem ut peccatum non haberet istam intrinsecam sufficientiam ad fundandum odium, quia tamen illam habet, ego te volo damnare. Quapropter ut censeretur cessare titulus, deberet Deus adde re hunc actum : quia tamen peccatum habet hanc sufficientiam, ego illà non attentà nolo te odisse : sicque per nolitioem odij remitteretur peccatum, quæ erat prima explicatio.

657. Pro solutione difficultatis advertendum est primò, non esse necesse, ut ostendamus omnes modos possibiles, quibus Deus posset condonare peccatum sine mutatione peccatoris, sed est, si vnum assignemus, quo assignato non propterea alios omnes impossibiles asserimus.

Advertendum 2. Condonationem extrinsecam non debere habere objectum non actum, sed actum, qui non sit Condonatio, sed posse specificari ex modo tendendi : sic in Deo actus premiatus versatur circa meritum & primum, circa quæ posset versari actus non premiatus, nempe qui quidem utrumque vellet, sed non ordinaret meritum ad primum propriè proportionem cum illo : talis actus non vocaretur premiatio, ut dixi in lib. I. & dicitur iterum de Incarnat. Nunc

658. DICO 1. Deus potest sine infirmitate vilius doni impossibilis cum peccato, habere affectum talem circa hominem qui peccavit, quo cætera circa eundem hominem ita disponat & ordinet, attentis congruentijs, proportionibus, repugnantijs &c. cum ultimo fine, ut talis affectus sit verum dicere : Non obstat peccato, si nihil aliud esset, hic homo consequeretur in instanti ultimam felicitatem.

DICO 2. Hujusmodi affectus est actus sufficienter condonativus peccati pro hoc instanti, adeoque est condonatio extrinseca.

Prima Conclusio probatur, & declaratur. Non solum peccatum habet impossibilitatem cum ultimo fine ejusque possessione, sed etiam prolongatio vitæ & viæ, adeoque verum est dicere : hic homo in instanti A. ideo non est beatus, quia adhuc est in vita, cui respondet temporaria, quidquid sit an simul existat aliud impedimentum Beatitudinis, v. g. peccatum. Quodsi ergo ponamus hominem peccare in instanti A. postea Deus ab æterno habuisse affectum, quo statueret prolongare hominis vitam ultra instanti A. ex præcisè causis, ex quibus eandem prolongaret, non peccasset, & hanc ipsam prolongationem vitæ & viæ ordinaret ad carentiam Beatitudinis præteritæ, tanquam causam adæquatam & totalem insufficienter exclusivam beatitudinis. Brevis : quicumque Deus ordinaret circa hominem ad exigentiam Qualitatis intrinsecè impossibilis cum peccato, posset Deus ordinare sine illa exigentia, cum eadem utilitate ad ultimum finem, ita ut effectus

effectu petinde esset, ac si illa qualitas adesset: sicut de facto circa Quantitatem Eucharisticam ordinat Deus alios effectus non aliter, quam ordinaret ad exigentiam substantie si illa adesset. In isto itaque affectu nulla est vitiosa reflexio, sed habet obiectum à se distinctum, vt consideranti facile patet, & adhuc magis patet.

659. Secunda Conclusio etiam declaratur. Ille actus dicitur verè condonativus peccati prateriti, qui à peccato praterito aufert permanentiam habitalem: sed affectus divinus, quo Deus, non obstante peccato commisso, ordinaret omnia hominis, v. g. prolongationem vite, illuminationes & auxilia actualia &c. in ordine ad ultimum finem, sicut ordinasset, si homo nunquam peccasset, hic inquam affectus aufert permanentiam habitalem peccati commissi, & quidem aufert statim pro illo instanti, quo incipiunt illi effectus, quos Deus per talem affectum ordinat: ergo est actus condonativus peccati. Major conceditur ab adversariis, & patet ex dictis de Peccato Habituali. Minor ergo probatur. Ille actus aufert à peccato permanentiam habitalem, qui aufert à peccato vim impeditivam felicitatis impossibilis cum peccato, nam permanentia habitualis peccati aliud non est, quam vis impeditiva felicitatis pro tempore sequenti, vt loco citato declaratum est: sed affectus assignatus aufert hanc vim impeditivam, ergo &c. Minor probatur. Affectus assignatus facit, vt peccatum non sit amplius causa exclusiva felicitatis, seu quod idem est, vt non inducat carentiam felicitatis pro tempore sequente, verificat enim hanc propositionem: *Non obstante peccato commisso in instanti A. si aliud Deus non attenderet, (v. g. prolongationem vite) homo consequeretur felicitatem. sive: Non ideo homo post instantem A. in quo peccavit, non accipit à Deo felicitatem, quia peccavit, sed quia Deus vult illum adhuc conservare in via, sicut conservasset, si non peccasset.* Cum ergo Deus sit in suis decretis immutabilis, nec possit hunc affectum revocare, fit vt repugnet impeditio felicitatis proveniens à peccato: ergo vis impeditiva est moraliter ablata, non minus, quam per infusionem Gratie auferretur aut impediretur, ne peccatum actuale transiret in habituale. Pro maiore declaratione

660. Obijci posset hoc modo. Homo offensus ab homine, potest habere affectum, quo secum statuat, quod non obstante offensa & iure inde quæsitio adversus offendentem, velit nihilo minus ita se gerere in omnibus circa offensorem, sicut se gessisset, si non fuisset ab illo offensus, v. g. quod nolit exigere ullam satisfactionem, nullam velit instituire actionem injuriam &c. & tamen per hunc affectum non tolleretur aut impediretur jus quæsitum ex offensa ad petendam satisfactionem, instituendam actionem injuriam &c. ergo talis affectus, sicut non esset in homine, ita nec erit in Deo condonatio offensa. Ratio est: quia aliud est: *cedere iure suo*: & aliud: *nolle iure suo vii.* affectus à nobis assignatus tantum esset voluntas non vtendi iure quæsitio ex offensa: ergo cum tali affectu consideret habitualis offensa.

gnatus tantum esset voluntas non vtendi iure quæsitio ex offensa: ergo cum tali affectu consideret habitualis offensa.

661. Respondetur, negando paritatem inter Deum & Hominem. Disparitas fundamentalis est jam indicata, nempe mutabilitas hominis per revocationem prioris actus, & immutabilitas divinæ voluntatis. Nam, ex eo quod v. g. voluntas Testatoris sit semper revocabilis & ambulatoria vsque ad mortem, inde fit, vt per factum Testamentum nihil juris deperdat, nec hæres scriptus Jus acquirat. Itaque propter mutabilitatem hominis non redditur impossibilis usus alicuius Juris per voluntatem non faciendi, ad quod habet Jus. Vtremque, quando homo destruit aliquod Jus, quod habebat adversus alterum, subit simul obligationem non faciendi id ad quod habebat Jus, altero invito, & sic alter acquirit Jus contra illum: atqui voluntas non vtendi iure suo, non est voluntas hoc modo se obligandi: unde si illum affectum revocaret, & vteretur iure suo, esset quidem inconstans, sed non committeret injuriam. Econtra, Deus est immutabilis, & insuper nullius obligationis moralis capax, nec homo potest acquirere Jus adversus Deum, & in Deo loco obligationis est necessitas metaphysica faciendi quod semel voluit, vt dicam Tract. de Incarn. & adversarij consentiunt. Ergo non est paritas inter Deum & hominem quoad præsens punctum.

662. Declaratur disparitas amplius, & à priori. Affectus condonativus tam in Deo quam in homine, debet ita ordinare offensam prateritam ad aliquam formam impossibilem cum iure ad odium (sive illa sit intrinseca sive extrinseca) vt auferatur impossibilitas peccati prateriti cum tali forma, v. g. cum felicitate aterna, & quidem quomodo id præstet affectus divinus à nobis assignatus, jam declaratum est. Affectus verò hominis non vtendi iure quæsitio, non ordinaret irrevocabiler ad aliquam huiusmodi formam: quapropter vt homo remittat efficaciter offensam, debet habere huiusmodi actum: *Volo vt Deo displiceat, si à te propter offensam prateritam exigam satisfactionem, eo genere displicentie, quo Deo displiceret, si eam exigere à te, quando nunquam me offendisses.* Ecce! hic actus ordinat offensam prateritam ad displicentiam Dei; & quia Deus vt auctor naturæ se accommodat huiusmodi voluntati (prout docebo in tractatu de Contractibus) ideo per talem displicentiam divinam inducitur obligatio ex Iustitia, non exigendi satisfactionem &c. hæc autem Displicentia est forma destructiva Juris quæsitii ex offensa, & tollit vel impedit ipsam habitalem perseverantiam actualis offensa.

Confirmatur. Nam si Deus absque vilo actu hominis, poneret ejusmodi displicentiam, prohibitoriam exactionis satisfactionis, eamque revelaret, tolleretur Jus hominis quæsitum ex offensa, sicut potest alia Jura homini etiam invito auferre, cum sit supremus Dominus. Jam verò quia

quia Deus non habet aliū Superiorem, cui sit subordinata sua voluntas, ideo in Deo non potest existere ejusmodi actus: adeoque Jus quæsitum ex offensa tollitur per actum quo Deus non vult hoc Jure uti, sive, quod idem est, quo Deus ordinat hominem & alia circa ipsum, à tali determinato instanti, post commissum peccatum, ad felicitatem, eo modo quo diximus.

663. Quæres, utrum juxta nostram explicationem possit Deus remittere vnum peccatum sine altero. *g.* Affirmativè, quia potest habere talem affectum, vi cuius cessaret vis impeditiva vnius peccati & non alterius, quia verificaretur hæc propositio. Si non esset peccatum B. Deus non obstante peccato A. ordinaret cætera ad finem ultimum &c. hujusmodi affectus esset, si Deus exigeret aliquam satisfactionem pro peccato B. nullam exigendo pro peccato A. in hunc finem, ut exhibita satisfactione omnia cætera ordinaret ad ultimum finem, sicut ordinaret, si nullum peccatum positum esset: & tunc esset remissum peccatum, quia per illum affectum verificaretur hæc propositio. si non esset peccatum B. omnia ordinarentur ad ultimum finem, sicut si nullum peccatum positum esset.

664. Hinc autem confirmari posset nostra Conclusio. Durum enim videtur negare, quod Deus possit vnum peccatum remittere sine altero, prout tamen adversarij negare debent, quia Gratia est impossibilis cum omni peccato, & sine Gratia non potest per illos remitti peccatum. Durum, inquam, id est, & nullo modo legitime deducitur ex eo, quod Deus habeat in sua potestate formam impossibilem cum omni peccato. Quis enim dicat, quod, si homo haberet in sua potestate producere in offendente qualitatem impossibilem cum offensa quacunque, quod hoc ipso non posset amplius vnam offensam remittere extrinsecè sine altera, sicut defacto potest? cur tunc propter superadditam virtutem minus posset, quàm defacto potest sine illa? ergo neque Deo debet obviare potentia producendi Gratiam impossibilem cum omni peccato, quominus possit sine productione gratiæ remittere vnum peccatum sine altero.

§. V.

Solvuntur Objectiones contra Condonationem extrinsecam.

665. *O*bjicit 1. Recentior ille Romanus. Si vera est sententia admittens possibilem condonationem extrinsecam, sequitur, sententiam hæreticorum, volentium, defacto hominem justificari sine Gratia infusione, esse solum falsam, quia est contra fidem, non autem esse falsam, quia est contra rationem: atqui nostri adversarij docent, quod hæreticorum sententia sit etiam contra rationem: ergo magis recedunt ab illa.

g. 1. Quin immò sententia hujus recentioris de Qualitate puchrificativa & impossibilem condonationem extrinsecam, illa inquam præbere posset aniam hæreticis cavillandi infusionem Gratia, ejusque necessitatem ad remissionem peccati: nam ut adversarius vult, hæc Gratia infusio & necessitas aliter defendi non potest, quàm asserendo, quod Gratia sit Qualitas pugnans cum aliqua physica intrinseca pulchritudine naturaliter debita ejusque exclusiva: quæ pulchritudo cum abest DD. non agnoscat, sed rideatur, inferentia retici, Gratiam, prout ab adversario defenditur, esse commentum repugnans lumini naturæ; non lumen naturæ negat, in statu elevationis excludit aliquam pulchritudinem physicam naturaliter debitam. *g.* 2. Et directè, Hæreticos errare in hoc, quod velint condonationem extrinsecam sufficere ad constituendum justum, Justitiam constituentem filium Dei adoptivum, cum jure ad beatitudinem æternæ vitæ & felicitatis, quod non solum est contra fidem, sed etiam contra rationem superius propositam, quia repugnat participatio Naturæ divinæ sine principio intrinseco elevationis. Quod autem homo possit fieri ex inimico naturalis, sine aliquo intrinseco, tantum abest voluisse Tridentinum damnare in hæreticis, ut potius oppositum non obscure supponat. *scilicet* 7. ubi disertè dicit, quod Justificatio non fit nisi sola peccatorum remissio, ut volebant hæretici, & sanctificatio & renovatio interioris hominis per susceptionem Gratia. Ecce! quàm clare supponat, solam remissionem peccati esse quid minus quàm sit sanctificatio, & hanc plus dicere et conceptu suo: ergo potest secundum Tridentinum intelligi remissio sine sanctificatione, quod tamen adversarij negant. Est ergo nostra doctrina conformis sensui qui fuit Patrum Concilij.

666. *O*bjicit idem Recentior 2. & addit hoc argumentum esse basin totius questionis. Et eo quod homo remittat homini offensam, is cui remittitur, non fit de malo bonus, hoc est manifestum ex se. e contra homo fit bonus ex eo quod Deus ei remittit, & desinit ipsum odisse. Probat ex 12. Ecclesiasticis: *Altissimus eduxit hæreticos ex Pl. 44. dilexisti justitiam, odisti iniquitatem* &c. e converso ij qui renascuntur per remissionem boni existunt & Deo dilecti, secundum illud: *Dominus diligit justos.* & 1. Jo. 3. *Qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semper Dei in eo manet, & peccare non potest, quoniam ex Deo natus est:* ubi patet, quod qui nascitur ex Deo per remissionem, est simpliciter bonus: atqui homo non potest esse simpliciter bonus, neque totaliter nec partialiter per extrinsecum: ergo licet homo possit remittere per extrinsecum, Deus non potest. Quod autem aliquis non possit esse bonus per extrinsecum, probatur ex Philospho in Ethicis, ubi ad bonum hominis requiruntur omnes virtutes, quæ certè sunt intrinsecæ: & ex politicis, quod ut homo sit bonus civis, requiritur quod

tur quod amet bonum commune. Adducit de-
nique ad hoc ipsum testimonia S. Augustini & S.
Thomæ.

667. Hæc obiectio, sublati æquivocationi-
bus, caret difficultate: æquivocationes autem
committuntur in vocibus *Mali*, *Boni*, *Odij*, *A-*
moris. Respondebo ad singula. Ex eo, inquit,
quod homo homini remittit offensam, offensor
non fit ex malo bonus. Ita est, loquendo de bo-
nitate physica, immò hoc sensu etiam anteceden-
ter ad remissionem, non est malus: nam offen-
sa, tametsi fuerit actus malus, attamen physicè
jam præterijt, & perinde est ac si non fuisset: at
verò eo modo quo ante remissionem est malus,
nempe civiliter, hoc est, obnoxius actioni inju-
riarum, & obligatus ad satisfaciendum &c. cum
hæc cessent per remissionem injuriarum, fit bonus
civiliter, quia ut sic definit esse malus, & habet se
civiliter ac si nunquam offendsset. Dicitur in
objectione 2. Quod homo fiat bonus ex eo,
quod Deus definat eum odisse, & remittat, in
quem finem adducuntur scripturæ textus. Verum
in his est sermo de statu Elevationis, in quo
Deus solum definit odisse, quando positivè as-
sumit ad amicitiam, quod tamen non est de con-
ceptu condonationis ut sic. In statu naturæ pu-
ræ homo per condonationem non aliter fieret bo-
nus, quam quod desineret carere obstaculo felici-
tatis, ut suprà explicatum est; & idem esset, si
Deus in statu elevationis nollet Gratiâ infun-
dere pro illo instanti, pro quo condonaret pec-
catum, modo superiùs explicato. Dicitur 3.
Quod qui nascitur ex Deo, est simpliciter bonus.
ita est, quia accipit Gratiâ sanctifican-
tem, quâ fit filius Dei, & quæ est semen Gloriæ.
at verò in statu naturæ puræ non daretur hoc se-
men: ergo tunc per remissionem peccati non
nascitur homo ex Deo: ergo per remissionem
non fiet physicè & intrinsecè simpliciter bonus.
Neque verum est, quod tacitè supponitur in ob-
jectione, quasi Deus omni suo amore quo ali-
quem amat, reddat amatum intrinsecè meliorem,
quam esset sine illo amore. Deus enim dicitur
ex amore nobis conferre beneficia extrinseca, ut
removere occasiones peccandi: immò quando
nos reddit physicè peiores, infligendo morbos,
ad exercendam patientiam, & intendendo resipi-
scentiam: immò Deus dicitur etiam amare amo-
re benevolentia peccatores, quando illis immit-
tit illuminationes salutare, & tamen per has non
efficiuntur simpliciter boni eâ bonitate quam re-
quirat obiectio. Adducitur 4. Testimonium
Aristotelis, quod homo bonus debeat habere om-
nes virtutes, quæ utique sunt intrinseca: sed
quid hoc ad rem? Nego, quod Deus remittendo
culpam debeat homini in statu puræ naturæ in-
fundere omnes virtutes: quia non est necesse,
ut Deus per remissionem culpæ efficiat hominem
simpliciter bonum in eo sensu, quo Aristoteles
locutus est. Er hæc circa specialia argumenta
hujus Recentioris.

668. Obijciunt alij 3. Amare, est velle
bonum, & odisse est velle malum, seu nolle ali-
quod bonum: ergo desinere odisse, est velle illud
bonum quod per odium negabatur: atqui Deus
condonando peccatum definit odisse: ergo debet
conferre aliquod bonum. Porro cum amor Dei
sit efficax, non satis est conferre illud bonum
affectivè tantum, sed debet illud conferre effecti-
vè. R. Negando, quod semper *Amare* sit velle
bonum intrinsecum pro illo instanti, pro quo
dicitur jam amare, sed quandoque sufficit velle
pro nunc aliquod bonum extrinsecum, cum il-
lius ordinatione ad bonum intrinsecum inde pos-
sita procurandum. Sic parentes dicuntur amare
filios pro tunc, quando illis actu prospiciunt de
bonis instructoribus, ordinando hos ad perfectio-
nem intrinsecam virtutum inde secururam. Pari
modo diceretur Deus in statu puræ Naturæ amare
hominem pro eo tempore, pro quo ordinaret eum
ad ultimam felicitatem, prorogando vitam, ut ha-
beret occasionem merendi &c. Deinde, odisse
propter delictum A. non est ita nolle aliquod bo-
num, ut, si non odisset propter delictum A. hoc-
ipso daret bonum, alioquin Deus non odisset ho-
minem propter secundum peccatum stante prio-
re: sed est: tali affectu negare aliquod bonum
propter delictum A. ut illud negaret, etiam si om-
nes aliæ causæ negandi abessent, esto defacto
etiam ob alias causas negetur, & negaretur etiam
absente delicto. Hinc inferitur, quod possit in-
telligi desitio odij, quin hocipso actu conferatur
bonum oppositum: ad desitionem enim odij
satis est, reduci ad illum statum, in quo homo
fuisset, si non peccasset: ergo si ex alijs causis ca-
ruisset aliquo bono, etiam si non peccasset, satis
erit ad desitionem odij, quod verificetur hæc pro-
positio: *si aliud non esset, homo haberet hoc bonum
non obstante peccato præterito.*

669. Obijciunt 4. Si posset dari condo-
natio extrinseca, sequeretur, quod defacto re-
missio peccati nunquam fieret primò per ipsius
Gratiæ acceptionem; sed per actum divinum,
quo Deus vult dare Gratiâ, jam esset anteceden-
ter pro priori naturæ remissum: consequens non
videtur coherere cum doctrina Conc. Tridenti-
ni, quod videtur Justificationem tribuere Gratiâ.
Sequela verò probatur: nam actus quo Deus vult
dare Gratiâ, est actus æquivalens illi, quo Deus
vellet condonare sine infusione Gratiæ: unde si
per impossibile non sequeretur Gratiâ, censeretur
peccatum remissum per affectum dandi Gratiâ.
Ita ferè Vasquez, & ex eo Esparza.

Occasione hujus objectionis, confirmabo
paulò post Conclusionem Argumento, quod mihi
solum sufficeret, si cætera omnia abessent: prius
tamen objectioni satisfaciendum est. Imprimis
argumentum in adversarios clarè retorquetur, &
quidem dupliciter: Primò sic. Si per impossi-
bile ad affectum dandi Gratiâ non sequeretur
Gratiâ, debent ipsi adversarij fateri juxta sua prin-
cipia, quod per illum affectum esset remissum
peccatum:

peccatum : atqui tunc esset idem actus qui est modò : ergo etiam modò est condonatio formalis. Minor est adversariorum. Major probatur. Si per impossibile Gratia non sequeretur, Deus se haberet, sicut se modò habet homo, qui non habet potestatem ponendi formam impossibilem cum offensa : & ideo per solum affectum condonat, quæ est doctrina adversariorum : ergo etiam affectus Dei in illa hypothese esset vera condonatio. Secundò, & adhuc efficacius retorquetur argumentum hoc modo. In quocunque Signo Naturæ aufertur aliqua pars constitutiva peccati habitualis, in eodem signo aufertur peccatum habituale, quæ propositio est etiam adversariis evidens. subsumo : atqui in priori signo Naturæ ad Gratiam, hoc est, in eo signo, quo intelligitur Decretum Dei dandi Gratiam, tollitur aliquod constitutivum peccati habitualis in sententia adversariorum : Ergo tollitur etiam peccatum habituale ; quod tamen ipsi reputant absurdum. Minor probatur. Pars constitutiva peccati habitualis secundum adversarios est, *Dependentia* privationis Gratiæ à peccato præterito : sed hæc dependentia tollitur formaliter per Decretum dandi Gratiam : ergo tollitur aliqua pars constitutiva peccati habitualis. Major est adversariorum, & facillè probatur ex eorum principiis. Nam secundum ipsos Privatio Gratiæ non quomodo-cunque constituit peccatum habituale, sed ut dependens à peccato præterito : ergo hæc dependentia est pars constitutiva peccati habitualis. Minor probatur etiam ex eorundem principiis. hæc enim dependentia privationis aliud non est, quàm Decretum Dei, quo hanc privationem infligit in pœnam peccati : sed hoc Decretum formaliter tollitur per Decretum dandi gratiam : ergo dependentia privationis Gratiæ à peccato præterito tollitur formaliter per Decretum dandi Gratiam : ergo à primo ad ultimum, in eo signo in quo concipitur existere hoc decretum pro priori Naturæ ad Gratiam, jam est formaliter ablatum aliquod constitutivum peccati habitualis, nempe dependentia. Ergo jam est remissum peccatum habituale. Ergo ipsis est solvendum proprium argumentum ; qui tamen non poterunt vi solutione quam ego dabo, & ideo argumentum adversarios solos tenet.

670. Durandus respondet ad objectionem, concedendo sequelam, nempe quòd in priori signo ad Gratiam esset remissum peccatum, & negat hoc esse absurdum, aut contra aliquam auctoritatem. Gratia enim non dicitur esse nuda remissio peccati, hoc est, faciens præcisè ex inimico non inimicum (hoc enim putat fieri formaliter per decretum) sed est forma positivè justificans, & faciens amicum : & sic est plus quàm mera condonatio. Deinde illi auctores, qui admittunt, posse peccatum divinitus consistere cum Gratia, admittunt eandem sequelam, & respondent eodem modo ut Durandus. Et mirum sanè est, ab adversariis pro tanto absurdo reputari,

peccatum mortale non remitti primò per ipsam Gratiam, sed per Decretum in priori signo naturæ, & non pariter absurdum videri, peccatum veniale nunquam remitti primò per Sacramentum pœnitentiæ, sed per actum retractativum peccatorem semper supponi remissum. Nihilominus ego responsione Durandi non vtor, sed aliter

671. Respondeo ad objectionem : distinguendo inter remissionem Activam & Passivam ex vna parte, & remissionem simplicem ex altera parte, & dico, quòd quando concurrunt, & conjungitur remissio activa cum passiva, quòd inquam tunc remissio activa sit tantum remissio casualis, remissio verò passiva sit remissio formalis : unde si per impossibile daretur Decretum dandi Gratiam, & non daretur Gratia, non esset peccatum remissum formaliter, sed tantum casualiter : Sicut si per impossibile in divinis daretur generatio activa sine passiva, non daretur Verbum formaliter, sed tantum originaliter. Quando verò daretur condonatio extrinseca, hoc est, decretum non intendens dare Gratiam nunc, tunc illud decretum esset condonatio formalis. Rationem discriminis mox dabo. Breviter ergo negatur sequela, & negatur, decretum dandi gratiam esse æquivalens formaliter, & simile decreto quo extrinsece condonaretur peccatum : Differentia declaratur. Tametsi multi actus homini sint, de quibus verificatur illa Juris Regula : *Si non valet quoad totum, valet quantum valet potest.* Non est tamen hoc univèrsaliter verum. Potest enim aliquis intendere aliquod Bonum majus, in quo eminenter continetur bonum minus, & tamen, si præter intentionem operantis interveniat impedimentum quoad bonum majus, non valet actus, ne quidem quoad bonum minus, quamvis operans posset velle minus bonum. Exemplum. Vult quis facere professionem solennem in Religione, in qua eminenter continetur votum Castitatis simplex : si tamen subsit impedimentum occultum v.g. defectus ætatis &c. non valet professio, ne quidem in vim voti simplicis, etiamsi ille homo si vellet, posset valèdè emitte votum simplex Castitatis. Item Dominus vult suam servam efficere liberam, ducendo illam uxorem, in quo Matrimonio eminenter continetur Manumissio nuda : Si subsit impedimentum Matrimonij, non propterea fiet illa femina libera, aut censeretur esse simpliciter manumissa, etiamsi Dominus, si vellet, posset simpliciter Manumittere. Jam ad rem nostram.

Cùm Deus defacto statum elevationis inter statum amici & inimici, peccatoris, & positivè sancti seu Filij Dei, cùm tamen hujusmodi status medius non repugnet, hinc Deus defacto volendo dare Gratiam, habet decretum ita remittendi peccatum per assumptionem ad amicitiam, adeoque per infusionem Gratiæ (quod est majus bonum quàm nuda remissio) ut tamen si per impossibile

possibile non posset obtinere totum, vi praesentis affectus nolle Bonum minus, hoc est, nolle remissionem nudam, quā poneretur homo in statu Medio: quem Deus simpliciter non vult. Ergo voluntas dandi Gratiam non est condonatio formalis, sed tantum casualis. At verò voluntas ordinans hominem ad felicitatem absque infusione actuali Gratiae, prout supra condonationem extrinsecam explicavimus, esset formalis condonationis, quia veller illum statum medium. Quapropter licet obiectum prioris Decreti eminenter contineat obiectum secundi decreti, hoc est, partem condonationis, primum tamen decretum non aequivaleret secundo, eo modo quo intendit obiecto, prout exemplis & ratione manifestum probatum est.

672. Ex hoc ergo discursu formatur contra adversarios hoc argumentum. Si non esset possibilis condonatio extrinseca, sequeretur, quod peccatum habituale constitueretur intrinsicè per privationem Gratiae non quomodocunque, sed insuper per dependentiam illius à peccato praeterito: sed hac dependentia non potest esse pars constitutiva peccati habitualis: ergo debet admitti possibilis condonatio extrinseca. Sequelam admittunt adversarii, ut supra vidimus: Minor probatur. Si dependentia privationis Gratiae à peccato praeterito esset pars constitutiva peccati habitualis, sequeretur, peccatum habituale destrui in priori signo ante acceptionem Gratiae, nempe in illo signo, quo intelligitur existere Decretum dandi Gratiam: hoc enim decretum est formalissimè oppositum decreto non dandi gratiam in penam peccati; in quo decreto consistit Dependencia privationis Gratiae à peccato praeterito: atqui secundum adversarios est absurdum in signo priore ad Gratiam tolli peccatum habituale, vel aliquam partem illius: ergo dependentia privationis Gratiae à peccato praeterito non est pars constitutiva peccati habitualis. ergo est admittenda possibilis condonatio extrinseca, quia non potest aliter defendi, quod dependentia privationis Gratiae à peccato non sit pars constitutiva peccati habitualis. si autem admittatur condonatio extrinseca, facile defenditur, nempe: peccatum Habituale consistit in peccato praeterito, negatione condonationis extrinsecae, & Gratiae; Istitis Tribus positis, est positum peccatum habituale, etiam si privatio Gratiae non pendeat à peccato praecedente.

673. Obijciunt ultimò. Ad hoc ut varietur denominatio Inimici, in Non Inimicum, debet fieri aliqua mutatio: atqui in Deo nulla potest dari mutatio: actus enim Dei sunt aeterni: ergo debet fieri mutatio extra Deum: atqui ridiculum esset dicere, hanc mutationem fieri v. g. in concavo Luna: ergo debet fieri in offensore.

Idem argumentum alijs verbis proponit P. Esparza. Repugnat, vnum eundemque hominem pro diversis temporibus esse dilectum aut odio habitum à Deo, seu simpliciter, seu secundum

dum magis & minus, quin pro iisdem temporibus conferat illi bonum, aut inferat illi malum speciale, cum eadem respectivè differentia penes magis & minus. Quia omnes actus divini sunt essentialiter aeterni, ideoque secundum se praesè correspondent ex aequo omnibus & singulis temporum differentijs. Ergo non possunt fortiri ullam diversitatem, nec ullos effectus formales seu denominationes diversas impertiri aut ipsi Deo aut creaturis pro diversis temporibus, nisi propter diversitatem effectuum, quos pro illis intendunt aut inducant.

Hoc totum argumentum solvendum imprimis est illis, qui privationem Gratiae ponunt in aliquo positivo, nec aliud reperiunt quam actum divinum. Ille actus divinus est aeternus, & tamen denominat hominem privatum gratia pro vno tempore, & non pro alio. Deinde solvendum est specialiter P. Esparza. Nam quando homo committit plura peccata, est magis odio habitus: & tamen hac denominatio non provenit ab aliqua forma de praesenti diversa, nam privatio gratiae est eadem quae esset, si pauciora peccata posita essent: dependentia autem à pluribus peccatis non est essentialis privationi, sed est actus divinus: & tamen hac denominatio non convenit homini semper, sed primum post commissum secundum peccatum: pro tunc enim primum dicitur magis odio habitus: ergo potest homo denominari diversimodè pro diversis temporibus ab eodem actu divino.

Confirmatur: Effectus formalis: *Esse amatum*: Non est à Gratia tanquam à forma, sed est ab amore tanquam actu intentionali: atqui iste actus divinus est quidem aeternus, nec tamen pro semper denominat amatum, sed solum pro tunc quando ponitur Gratia. & posito amore, si per impossibile non poneretur Gratia, adhuc esset positus effectus formalis *Amari*, licet non effectus formalis *Sancti*.

674. Confirmatur ulterius alijs exemplis. Deus defacto mutavit obligationes veteris Testamenti, easque sustulit. Forma hujus denominationis: *esse obligatum*: est actus divinus: hic autem actus est aeternus, & tamen obligabat pro tempore veteris Testamenti, non item pro tempore novi Testamenti, & nulla alia intervenit mutatio intrinseca in personis obligatis, quam mutatio temporis seu durationis.

675. Confirmatur 2. Ex negatione mundi ante existentiam mundi, quam negationem adversarii identificant cum actu divino, nolente mundum. Ille actus est aeternus, & tamen non denominat pro omni tempore mundum non existentem seu nolitum; quid ergo includit hic effectus formalis: *mundus nolitum* pro instanti A. nihil aliud quam mundum possibilem & actum divinum: atqui vtrumque ponitur etiam in instanti B. quando mundus existit actu: & tamen non est mundus nolitum pro instanti B. ergo sola variatio temporis sufficit, ut actus divinus tribuat effectum formalem pro vno & non pro alio.

L 1 2

Confirma-

Confirmatur 3. Ex denominatione *Gratie efficacis*, quæ denominatione convenit entitati auxilij, ex se conjungibili tam cum consensu quam cum dissensu, præcisè à scientia media, ut adversarij docent, & tamen eadem Scientia media denominat auxilium efficax pro vno instanti v. g. pro instanti B. & non pro instanti A. in quo consensus non esset futurus.

676. Obiectio ergo est Sophisma, quale usurpavit Commentator Averroes, volens probare aternitatem mundi ex aternitate actus divini, non distinguens inter hæc duo: *Deus ab æterno vult mundum.* &: *Deus vult mundum pro tota aternitate.* Sic adversarij confundunt hæc duo: *Deus ab æterno vult hominem esse inimicum:* &: *Deus vult hominem esse inimicum pro aternitate.* Sicut ergo Deus ab æterno & per totam aternitatem, vult mundum esse nunc, & non antè; sic actus divinus suprà explicatus per totam aternitatem vult hominem esse inimicum nunc, & non esse inimicum postea, quia scilicet Deus pro nunc ita ordinat res hominis, ut si homo in hoc nunc moreretur, damneretur propter peccatum præcedens; at verò pro instanti B. v. g. ita ordinatur omnia circa hominem, ut si non ex alijs causis vita illius prolongaretur, sed permetteretur mori, vi præsentis decreti verum esset dicere, quod salvaretur, quia nimirum in instanti B. non negatur illi felicitas intuitu peccati commissi, sed ex alijs causis. Itaque variato solo tempore est verum dicere: Homo vi actus divini est inimicus nunc, & postea non erit donec iterum peccet. & sic transitus à denominatione Inimici in denominationem non inimici, non importat aliam mutationem quam temporis. Sicut quando dominus libri habet actum indivisibilem quo dicit: ego volo librum hunc esse meum per hanc horam, sed post horam volo esse primò occupantis: transit liber ex suo in non suum præcisè per variationem temporis, & ab eodem actu denominatur *suius* pro tempore præcedente, & *non suus* pro tempore sequente.

Ex dictis colliges, quare actus Prædestinationis non sit actus condonativus omnium peccatorum prædestinati. nempe quia non verificat illas conditionales, quas diximus esse verificandas per actum condonativum, ut patet tum ex dictis hic, tum ex dictis libro 1. cap. de Prædestinatione. nec vacat, iterum ad longum repetere, cum satis superque dictum sit de hac questione.

CONTROVERSIA VI.

Utum Gratia sanctificans possit divinitus conjungi cum Peccato Mortali & inimicitia.

677. PRIMA sententia tribuitur Scoto & Nominalibus, quod Gratia non habeat ullam oppositionem, ne quidem connaturalem cum

peccato, qualem solent habere formæ contrarie, v. g. calor & frigus, sed ex mera ordinatione Dei volentis ad præsentiam Gratia remittere peccatum. Cui sententiæ videtur favere Conink, 22. de Charit.

Secunda docet, dari quidem oppositionem naturalem inter Gratiam & Peccatum Mortale, posse tamen per absolutam Dei potentiam consistere: in quo casu foret homo simpliciter inimicus Dei, & non simpliciter seu formaliter inimicus, sed tantum existentialiter. Vnde inferunt, quod forma adequata Justificationis non sit Gratia sola, sed Gratia cum actu condonativo, quem actum volunt procedere ex prævisa existentia & exigentia Gratia; unde supponunt dari in Deo decretum virtualiter intrinsecè distinctum, quorum vnum præsupponatur ad alterum, & sit separabile (suo modo) ab illo: quam sententiam impugnarimus in 1. lib. Si quis autem secundum sententiam ibi traditam adhuc defendere veller, Gratiam posse consistere cum peccato mortali, deberet dicere, quod Justificatio formaliter & adequate consistat in Gratia ut procedente ex decreto condonativo peccati. Ex quo ulterius consequens est, quod Gratia non expellat peccatum, sed præsupponat semper illud jam ablatum per condonationem, & solum superaddat effectum formalem Sancti, quod Durandum docuisse vidimus præcedente Controv. Hanc secundam sententiam tenent Suarez, Bellarminus, Arriaga, Oviedo, Ripalda.

Tertia sententia negat, etiam de potentia absoluta posse consistere cum Peccato Mortali Gratiam. Ita schola tota Thomistarum, quam sequuntur Vasquez, Becanus, Granados, Lugo, Pallav. Esparza. Cum quibus

678. DICO, Gratiam non posse nec divinitus consistere cum peccato Mortali. Conclusio hæc probari solet à suis Auctoribus diversimodè. Illi, qui negant posse dari condonationem extrinsecam, ex hoc ipso fundamento eam deducunt; non potest enim assignari aliud donum intrinsecè impossibile cum peccato, si Gratia illud non est: atqui debet condonatio fieri per formam impossibilem cum peccato, si non est possibilis condonatio extrinseca: ergo Gratia est illa forma.

679. Ceteri probant Conclusionem præcipuè ab auctoritate, maxime Concilij Tridentini, quod sess. 6. c. 7. recensens omnes causas Justificationis, volensque tradere causam formalem, hoc est, formam à qua denominamur iusti, ait, unicam causam formalem nostræ Justificationis esse Justitiam, non quæ ipse Deus iustus est, sed quæ nos iustos facit, quæ videlicet ab eo donati renovamur spiritu mentis nostræ &c. justitiam in nobis recipientes. Vnde sic argumentantur. Si Gratia stare posset cum peccato, jam non esset unica causa formalis, hoc est, adequata nostræ Justificationis, ut ait Trident. potest enim esse in subjecto, & non tribuere formam effectum